

תוכן העניינים

23	פתיחה
27	פרק א: הנגיעה בקרקע – גב של מים
47	פרק ב: בצבוץ ובעבוע ההרים – מי תמציות
57	פרק ג: זריעה בלתי מוגבלת אל הקרקע – מקווה ארבעים סאה
73	פרק ד: עליית התהום וגידי האדמה – מעיין
87	פרק ה: המפגש עם תשתית העולם – מים חיים
101	נספח: הבלטת השונות של המקווה בהשוואה לרחיצה אנושית

פתיחה

אנשים רבים כמהים לחוות במקווה חוויה עמוקה ואמיתית. לאחרונה אנו עדים לשאלות בנושא המקווה גם במרחב הציבורי. התעוררות העניין מהווה הזדמנות פז לתהות ולברר את משמעות המקווה ואת מהותו.

בטבילה במקווה מתרחש תהליך של שינוי. הטבילה איננה דומה לרחצה במקלחת, אלא יוצרת שינוי עמוק ומהותי יותר. מהו התרחיש הזה? מהו השינוי שעובר הטובל במקווה, ומהי טהרה?

במקורות שמהם אנו לומדים על הטבילה במקווה, מתגלים פרטי הלכה רבים שיש להקפיד עליהם בכל הנוגע למקום המקווה עצמו. מהי המשמעות של ההקפדה על הפרטים הרבים הללו? מה הקשר בינם לבין משמעות המקווה ותהליך ההיטהרות?

כדי לענות על שאלות אלו עלינו להתחיל מן המקור היחיד בתורה שהמקווה מוזכר בו ולרדת לעומק הדברים מתוך הלכות המקווה עצמן. מתוך המשניות של מסכת מקוואות ומתוך ההלכות בשולחן ערוך העוסקות בהלכות המקווה (בחלק יורה דעה סימן רא),¹ נוכל ללמוד על המשמעות ועל המהות של המקווה בצורה המדויקת, המקורית והאמיתית ביותר. ככל שיש בתצלום פרטים וחלקיקי תמונה, "פיקסלים", רבים יותר, כך התצלום מוחשי יותר. דרך נוספת להבהרת תמונה מטושטשת היא הדגשה בעט את קווי המתאר של התמונה. כך ניתן לאט לאט לראות ברור יותר את התמונה. באותו אופן נצטרך אנו ונוסיף פרטים והדגשות ל"תמונת" המקווה בניסיון לחדר ולהגיע לתמונה חדה ובהירה. בחיבור זה ננסה לדלות את ההבנה ואת ההגדרה של מהות המקווה מתוך הפרטים של הלכות המקווה. ההלכות הן המדגישות את קווי המתאר וחושפות את מהות המקווה. לימוד זה לוקח אותנו צעד אחר צעד בהקשבה רבה למקורות. הקשבה זו אינה באה לחדש הבנות כשלעצמה, אלא להגביר את ההקשבה לדבר ה' המתגלה לנו דרך הכתובים. בד בבד הקשבה זו מתאפיינת ב"הקשבה אקטיבית" – שאלות רבות וישירות יישאלו, ונחתור לשורשי הדברים הבוקעים מהפרטים עצמם.

1 כל הציטוטים להלן משולחן ערוך או מהטור ובית יוסף לקוחים מחלק יורה דעה, הלכות מקוואות, אלא אם כן צוין אחרת.

אנו נגלה שהמקווה נועד לחבר אותנו לאדמה, לקרקע, למקום שממנו לוקחנו בכריאתנו. הבנה זו מחודשת ואיננו רגילים אליה. דווקא בחזרתנו לקרקע אנו חוזרים למקור הקיום שלנו, וזה המקור לטהרה ולהתחדשות. בלימוד המשניות נראה כי יש סוגים שונים של מקוואות, וככל שהמקווה מעמיק יותר את אחיזתו בקרקע, גוברים כוחו ועוצמתו לפעול על האדם הטובל.

החיבור מסודר בעקבות סדר המשניות המונות את הרשימה של "מעלות המקווה".